

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

DOI: 10.5281/zenodo.1252243
ПРЕДБОРСЬКИЙ В.А.

Тіньове паралельне парасуспільство як підсистема поліструктур паралельної реальності

У статті розглядається сутність тіньового паралельного парасуспільства як феномена інформаційної ери розвитку людства, деформаційних викривлень управління, найбільш небезпечного, потужного тіньового макроутворення з найбільшим потенціалом тінізаційного тиску на інформаційні процеси, макромеханізмами тіньового перерозподілу власності та влади.

Ключові слова: тінізація інформаційних процесів, тіньова інформаційна реальність, тіньове паралельне парасуспільство, інтенсивний тип тіньового зростання в умовах тіньового паралельного парасуспільства.

ПРЕДБОРСКИЙ В.А.

Теневое параллельное параобщество как подсистема полиструктур параллельной реальности

В статье рассматривается сущность теневого параллельного параобщества как феномена информационной эры развития человечества, деформационных искажений управления, наиболее опасного, мощного теневого макрообразования с наибольшим потенциалом тенизационного давления на информационные процессы, макромеханизмами теневого перераспределения собственности и власти.

Ключевые слова: тенизация информационных процессов, теневая информационная реальность, теневое параллельное параобщество, интенсивный тип теневого роста в условиях теневого параллельного параобщества.

PREDBORSKIJ V.A.

The shadow parallel parasociety as a subsystem of polystrugs of parallel reality

The article deals with the essence of the shadow parallel parasociety as a phenomenon of the information age of human development, deformation distortions of management, the most dangerous, powerful shadow macro formation with the greatest potential of shadow pressure on information processes, macroarrangement of shadow redistribution of property and power.

Keywords: the shadowing of information processes, shadow information reality, shadow parallel parasociety, intensive type of shadow growth under conditions of shadow parallel parasociety.

Постановка проблеми. Дискурсивний аналіз причин системного гальмування нагальних суспільних реформ, системної інфляції щодо дієздатності засобів державного регулювання та контролю, забезпечення інтересів пересічного громадянина призводить до необхідності дедуктивного виокремлення причини суспільних тінювих деформацій – формування тінювого паралельного парасуспільства, як потужної системи, що, за сучасних умов, перетворилася на небезпечний гальмівний деструктивний фактор, своєрідну «чорну діру» суспільного розвитку.

Необхідність протидії тінювим процесам знайшла відображення в ряді важливих законодавчих, нормативно-правових актів держави, таких як: закони України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні на 2014–2017 роки» (2014), «Про запобігання корупції» (2014), укази Президента України «Про невідкладні додаткові заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією» (2003) та «Про першочергові заходи щодо детінізації економіки та протидії корупції» (2005), постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 роки» (2015), інші відомчі акти з питань обмеження її зростання.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. До вітчизняних досліджень з теорії тінізації відносин належать праці В. Д. Базилевича, А. В. Базилюка, О. І. Барановського, В. М. Бородюка, Г. С. Буряка, З. С. Варналія, А. С. Гальчинського, І. О. Губаревої, Я. Я. Дьяченка, С. О. Коваленка, І. І. Мазур, В. О. Мандибури, О. В. Турчинова та ін. Значний внесок у розробку адміністративно-правових і кримінально-правових аспектів протидії корупції здійснили вітчизняні вчені-юристи.

У той же час, у зв'язку з недостатнім системним вивченням явищ тінювих суспільних процесів, причини їх виникнення, існування та розвитку потребують подальшого вивчення, зокрема форми тінювої діяльності в інституційній сфері, явища «автономної тінювої держави», їх системні зв'язки з іншими елементами тінювих процесів, особливості та небезпека за сучасних умов.

Метою статті є подальший дискурсивний розвиток вивчення причинного комплексу тінювих засобів гальмування суспільних реформ, їх особливостей

в сучасних умовах, форми існування в інституційній сфері, системних зв'язків, форм діяльності як найсуттєвішої загрози національній безпеці.

Виклад основного матеріалу. Аналіз вітчизняних суспільних процесів у їх історичних метаморфозах, механізмів взаємодії суспільства та влади свідчить про наявність стійкого відтворення суттєвих тінізаційних протиріч у взаємодії інтересів влади і широких верств населення, поглиблення загрози подальшої експансії тінізаційних засобів прийняття владних рішень і дій та адекватного посилення тінізації відносин суспільного супротиву (як реакції на владну тінізаційну інвазію).

Тінюві суспільні процеси як провідна форма невизначеності – це системне явище управління асоціальної природи з різного роду інтенсивності соціальної небезпеки, яка є формою кризи державного регулювання економіки і виявляється у розвитку його дисфункціональності. Варто зазначити, що ланки тінізаційних процесів є не просто окремими зонами кризового регулювання, а утворюють саме асоціальну систему тінювої економіки з органічно пов'язаними внутрішніми механізмами. Тінюві суспільні процеси як дисфункціональна форма регулювання являє собою діалектичну єдність кризового регулювання як системи та його процесу. У той же час, тінізація суспільних відносин, як явище процесу дерегуляції, являє собою комплекс послідовного посилення дисфункційної руйнації державного регулювання через часткові дисфункційні стани інформаційно-аналітичної діяльності, підготовки прийняття рішень, організації планування, виконання рішень тощо [1, с. 64–83].

Форма дисфункційності, кризи державного управління, що викликана гострим протиставом з приводу управління суспільними процесами, виявляється у розвитку малої субкультури, що протистоїть макроекономічним механізмам управління як ворожим і є так званою системою тінізації суспільних відносин.

Бурхливі революційні зрушення в суспільному житті поставили перед методологією науки ряд нових проблем, що зумовило переосмислення традиційних проблем, зокрема засобами теорії постмодернізму, найважливішим фактором становлення якого стала інформаційна культура. Вона обумовила перехід від базового значення виробництва речей до виробництва знаків, символів, інформації, паралельної інформацій-

ної реальності [2]. Одним із шляхів подолання методологічної кризи, у тому числі щодо дослідження тіньових суспільних процесів, є забезпечення конструктивного синтезу теоретичних досліджень, у тому числі засобами синтезу категоріального апарату суспільних наук. Переростання тих чи інших понять, категорій, що початково виникли в окремих часткових галузях знань, у поняття загальнонаукового характеру і змісту, що визнаються науковим товариством як базові елементи структури сучасної наукової парадигми, є важливою закономірністю розвитку науки. А. С. Гальчинський відмічає, що існуючі способи розподілу суспільних наук, що диференціюються не тільки завдяки предмету дослідження, скільки в силу історичних (і не в останню чергу адміністративних) причин, стають у все більшій мірі неефективними. Сьогодні головна вимога до суспільствознавства – «зібрати окремі частини в єдине ціле», сформулювати принципи узагальнюючої теорії, що в більшій мірі є адекватною логіці сучасних трансформацій [3]. Однією з таких категорій є категорія інформації та створена нею «паралельна реальність», застосування їх як засобу для подальшого розвитку теоретичних досліджень тіньових процесів.

Існують два найбільш загальні підходи до змістовного аналізу загальнонаукового поняття інформації. Це тлумачення інформації за допомогою поняття невизначеності й трактування природи інформації на основі поняття різноманітності.

Першим, хто звернув увагу на кількісний аспект інформації, був американський вчений К. Шеннон, який у 1948 році у статті «Математична теорія зв'язку» змінив вкрай широке визначення інформації як передачі відомостей на поняття, в якому інформація визначалася як зменшення невизначеності в поведінці об'єкта спостереження, тобто відбору необхідних елементів з певної сукупності елементів. При цьому малася на увазі як невизначеність знань про об'єкт, так і невизначеність у русі самого об'єкта.

Теорія К. Шеннона отримала назву вірогідно-статистичної, згідно з якою, якщо повідомлення не усуває невизначеності, то воно не вміщує інформації, якщо ж повідомлення дозволяє більш ґрунтовно дізнатися про об'єкт, то повідомлення несе з собою інформацію.

Трактування інформації на основі поняття різноманітності обумовлює перехід від визначення

інформації як «знятої» невизначеності до її трактування як «знятої» неоднаковості, тотожності, одноманітності. Іншими словами, інформація існує там, де «є різноманітність, різниця, або більш точно: інформація – це «відбиття різноманітності, тобто відтворення різноманітності одного об'єкта в іншому об'єкті внаслідок їх взаємодії» [4].

Суб'єктивно-об'єктивні відносини можуть набувати дисфункціональності через втрату спроможності ефективно взаємодіяти однією чи обома сторонами управлінських відносин. У будь-якому випадку об'єкт знаходиться поза полем «бачення» суб'єкта. Виникає проблема невизначеності (тіні) у функціонуванні об'єкта управління, феномена економіки невизначеності. Типовим різновидом невизначеності у взаємовідносинах сторін управлінських відносин, відмічає В. Мортіков, є інформаційна асиметрія, яка зустрічається при дисфункціональній неспроможності однієї із сторін управлінських відносин [5, с. 48].

Одним із вузлових аспектів, на який слід звернути увагу при дослідженні кризових явищ управління, тіньових процесів зокрема, є аспект якості та спрямованості інформаційної взаємодії, протистояння, порушення інформаційного зв'язку між ланками державного управління економікою і периферійними управлінськими системами незалежно від форм їх власності; протистояння між ними, що викликає зростання ентропії.

У рівнянні щодо визначення якості інформаційної взаємодії в системі управління, в якому як еквівалентна форма виступає управлінська поведінка суб'єкта державного управління, а як відносна – поведінка периферійних систем управління, саме ця взаємодія формує нормативність, відносну «офіційність», відповідність розвитку та функціонування другої першій стороні рівняння. Саме ця інформаційна взаємодія, відповідність зі своїм відносним ступенем кризової інформаційної ефективності та дієздатності і визначає оцінку інформаційних процесів у відносній формі чи як відносно «прозорих»-офіційних, чи як «непрозорих»-тіньових. Явище тіньової економіки означає дію тенденції до максимізації ентропійних процесів в економічній системі.

Таким чином, знаходження об'єкта в зоні інформаційної «тіні» означає потенційну можливість дії наступних факторів зниження інформаційної якості (зростання антропійності) економічних процесів:

– об'єктивно низький рівень інформаційної взаємодії на рівні самого об'єкта, через його економічний автаркізм;

– наявність у суб'єкта господарювання технологій нейтралізації засобів державного інформаційного контролю та регулювання;

– об'єктивна нездатність суб'єкта державного контролю та регулювання здійснювати інформаційно насичений вплив на його об'єкт, інформаційна «сліпота» суб'єкта та контролю та регулювання;

– дисфункція як штучне, цілеспрямоване послаблення інформаційних можливостей суб'єктів державного регулювання та контролю, як результат зрощування державного апарату з олігархічними суб'єктами, паразитарна трансформація функцій держави із забезпечення функціонування сильної (ефективної) держави (у тому числі в інформаційному аспекті) на функції забезпечення функціонування ефективної паразитарної елітної економіки.

Виходячи з аналізу факторів посилення інформаційної «сліпоти» систем державного управління, слід вказати на їх граничні сторони: від існування та посилення процесів так званої неформальної економіки до прямого впливу на дієздатність держави як суб'єкта регулювання та контролю, перетворення її на забезпечуючий елемент функціонування гібридизованої влади (змішування її з бізнесом, криміналітетом), паразитарної елітної економіки.

Масовий розвиток інформаційних процесів в останні десятиріччя ХХ ст. перетворили інформацію з окремого фактору виробництва на найважливішу базову суспільну реальність – паралельну існуючим матеріальним. Серед полісистеми сучасних інформаційних паралельних реальностей важливе місце займає тіньова паралельна реальність – тіньове паралельне парасуспільство як масштабне системне утворення. Поєднання тіньової паралельної реальності у множині її декомпозицій і паралельної реальності офіційного простору сучасного суспільства утворюють одну із потужних гібридних моделей його розвитку [6, с. 55–63].

Тіньове паралельне парасуспільство як реальність в сучасних умовах функціонально має найширш розвинену структуру, що є двійником офіційної, активно (гібридно) перехрещеної з останньою.

До головних компонентів паралельних реальностей відносяться цінності, політичне правління,

економічна система, правове, правоохоронне забезпечення тощо. До них належить також, на нашу думку, особлива форма взаємозв'язку та взаємозалежності держави й економіки, що у величезній мірі характеризує особливості суспільної організації, інституційний устрій тих чи інших суспільних систем.

Економічна організація суспільства, якщо б довершеною чи розвинутою вона не була, неможлива без забезпеченого впливу політичних інститутів, державної влади, за допомогою державного механізму у правовій, конституційній, законодавчій та інших формах. Взаємодія економічної системи і держави являє собою полісистему суспільних відносин між структурами політичної та господарської влади з приводу використання ними в своїх інтересах національних економічних ресурсів. Ця полісистема, являючи собою широку мережу різноякісних форм взаємодії, держави та економіки, має, зокрема, визначальний характер впливу на наявність в суспільстві механізмів гальмування реформування, пряму зацікавленість певних суб'єктів бізнесу та влади у подовженні часових меж існування тіньового парасуспільства. В умовах вітчизняного суспільства, що має генетичний зв'язок із традиційною (селянською) організацією, взаємодія, взаємозв'язок економічної та політичної систем, влади та бізнесу має характер функційної невідокремленості (синкретизму), змішування (гібридизації). Ситуацію, що визначає особливість взаємозв'язків між державою та економікою у вітчизняному суспільстві, в паралельній реальності, слід охарактеризувати скрізь призму модернізації (відносно домінуючих західних країн) чи архаїзації (історичного повернення).

Синкретизм (гібридизація) влади та бізнесу у вітчизняній економіці має не стільки значення як окремі, мозаїчні утворення, що мають значення як певні сегменти суспільного простору, стільки як потужні секторальні макросуспільні утворення з характеристиками симбіозу тіньової влади та елітного (олігархічного) бізнесу.

Синкретизм тіньового бізнесу та влади як макросуспільне утворення, як симбіоз тіньової влади та бізнесу потребують й відповідної адекватної форми владної організації, що виявляється в існуванні тіньової «автономної» держави [7].

Суспільна форма тіньової «автономної» держави є результатом діалектичного заперечення

ня та утримання в собі (діалектичне зняття) попередніх форм історичного розвитку, вона має кланову неформальну структуру, сформовану на базі територіально-бізнесового та службово-бізнесового нагромадження клієнтських, корупційних зв'язків в адміністративно-бізнесових групах, що утворюють нетранспарентну, «автономну» (від офіційної держави, суспільства), паразитарну, паралельну офіційній, державу (державу-реципієнта паразитарних структур). Таким чином, дисфункційні проблеми організації влади, зокрема наявності в ній системної тінізації, корупції в Україні, обумовлені найтіснішим зв'язком із закономірностями інтенсивного типу тіньової діяльності, розвитку метаморфоз неформальної організації, наявності джерел потенційної дисфункційності в їх генезі.

Існування автономної, тіньової держави за межами впливу, регулювання та контролю офіційної державної влади, замість цього зрощення її з провідними паразитарними сегментами влади, виведення з-під контролю суспільства, створення «автономної» тіньової держави – двійника офіційної, перетворює її на наймогутнішу частину сучасної тіньової паралельної реальності, на основний активатор, репродуцент, каталізатор поширення паразитарної тінізації економічного життя через перекладання фіскального тягаря на плечі ординарної економіки. Ця друга тіньова, паразитарна «автономна» держава не тільки знаходиться поза офіційного контролю та регулювання, але й активно протистоїть, протидіє офіційній державі, «стоїть» над нею, у значній мірі обмежує її можливості щодо реформування та розвитку, контролю з боку суспільства.

Терміни існування «автономної» держави, структури, організації, головних її рухомих сил не є дзеркальним відображенням офіційної, панування головних політичних команд в «автономній та паралельній офіційній державах має свої закономірності розвитку та механізми впливу.

Другою стороною симбіозу тіньової влади та бізнесу (економіки) у вітчизняному суспільстві в економіці є наявність тіньової паразитарної елітної структури як форми світової корпоративної структури як форми світової корпоративної структури [8], що синкретично (гібридно) зв'язана з владою, органічно інтегрована з нею.

Сучасна елітна, паразитарна, тіньова структура тіньової паралельної реальності – це базовий (у межах загального економічного простору) сис-

темоутворюючий сектор народногосподарської структури, як правило, за межами реального сектора, що визначає головне спрямування, систему головних інтересів і протиріч економічного розвитку, характер зв'язку між базовим і периферійними секторами. Це синергетична форма утворення та розширення структурного розламу, гібридизації (синкретизму) вищих ланок влади та великого бізнесу. Дослідження конкретної соціально-економічної форми елітного сектора, його зв'язків з тіньовою державою залежить від відповідних функцій історичного етапу розвитку всієї економічної структури суспільства, в яких відбувається модифікація цієї форми. В умовах кризи державного управління, загострення протиріч модернізації, панування як провідної тіньової функції перерозподілу власності та влади елітний сектор не може не набувати паразитарної форми.

Змістом синкретизму «автономної» держави та тіньового, паразитарного (олігархічного) сектора є відносини господарювання для обмеженого кола осіб, забезпечених олігархічними, політичними відносинами, корупційними та родинними зв'язками з вищими щаблями адміністративної та судової влади, правоохоронних органів, відсутністю економічної, політичної, кадрової конкуренції в поєднанні з необмеженим доступом до національних ресурсів країни. Форма існування симбіозу елітного сектора та «автономної» держави набуває форми тіньового парасуспільства – альтернативного тіньового центру влади та суспільного тренду розвитку. У цих умовах корупція набуває системного характеру, стає невід'ємним атрибутом адміністративної системи, іманентним способом її регуляції. Тіньове парасуспільство паралельної тіньової реальності – це закрита сфера народного господарства, що монополізована олігархічними структурами, які мають на меті отримання надвисоких доходів за допомогою використання значною мірою спекулятивного фінансового капіталу. Існуюча як пануюча тіньова структура, тіньове парасуспільство утворює, відповідно до своїх потреб, і тіньову політичну, соціально-економічну інфраструктуру, що зумовлює тіньовий режим функціонування рядових суб'єктів господарювання.

Сучасна фінансова, економічна криза в країні, численні фактори «гібридної війни» активно виконують функцію щодо посилення перерозподілу власності та влади на користь суб'єктів паразитарного, тіньового парасуспільства.

Найважливішими характеристиками тіньового парасуспільства, як паралельної реальності, в Україні є:

а) замкненість тіньового парасуспільства. Воно є головною сферою діяльності вищих державно-владних і олігархічних кіл, всередині яких точиться жорстока конкурентна боротьба за ті чи інші ніші елітної сфери. Потрапити до неї можна лише новим більш потужним фінансово-адміністративним колам, які здатні відтіснити стару еліту на другий план;

б) інформаційно-адміністративна, політична непрозорість тіньового парасуспільства. Якщо за кордоном політична, адміністративна діяльність, фінансові ринки є відкритими, інформація про них є доступною, то український ринок політичних, адміністративних, фінансових, майнових процесів є водночас зрегульованим, недорозвинутим і непрозорим;

в) зосередження фінансових ресурсів країни в олігархічних колах в елітарних структурах. Основу сучасної олігархії складає фінансова олігархія, що являє собою союз фінансових і промислових груп. Вітчизняною особливістю цього явища, на думку О. Турчинова, є гібридна влада адміністративно-економічних груп (АЕГ), що формувалися на залишках владної адміністративно-радянської системи й отримали доступ до фінансових ресурсів у зв'язку з приналежністю їх до сфери державного управління [9];

г) залежність олігархічних кіл від державних фінансів. Український капітал не являє собою результат заробітку чи вдалого прикладання капіталу. Він є результатом перманентного тіньового перерозподілу власності та влади, сформований із державної власності, з бюджетних коштів і прав на їх обслуговування;

д) існування різко асиметричних умов господарювання для різних суб'єктів, реалізація комплексу заходів щодо підтримки привілейованого становища паразитарної елітної економіки щодо інших суб'єктів. Це виявляється у нерівномірності, дискреційності, преференційності оподаткування, перекладанні фіскального тягаря на ординарних суб'єктів;

е) максимальне обмеження конкурентно-ринкового середовища в країні, свободи підприємництва, створення для суб'єктів ординарного підприємницького сектора режиму адміністративного та фіскального тиску, численних заборон і обмежень, виштовхування цього сектора за

межі офіційної діяльності. У зв'язку з цим Україна, соціально-економічні умови якої мають великий потенціал розвитку підприємницького сектору, офіційної має цей сектор у непропорційно обмежених обсягах;

ж) трансформація тінізації елітної економіки у базовий фактор зростання суб'єктів підприємницької діяльності, тінізації та криміналізації всіх сфер суспільного життя, особливо економіки, структуризація організованої злочинності та суб'єктів тіньової економічної діяльності, посилення в економіці монополістичних тенденцій;

з) завершення процесу щодо заміни офіційної влади владою паразитарної, тіньової «автономної» держави та адміністративно-економічних груп, що об'єднують представників державного апарату, суб'єктів економічної діяльності та кримінальних структур;

і) посилення паразитарності тіньового парасуспільства. Вона виявляється в наявності чіткого тренду до подальшої системної тінізації, архізації та гібридизації суспільних процесів за наявності певних детінізуючих альтернативних умов вибору, зокрема до реформування, зняття тіньоутворюючих факторів розвитку;

к) закріплення за внутрішнім для парасуспільства звичаєвим правом найвищих для нього тіньових юридичних можливостей, нейтралізація будь-яких офіційних вимог законодавчих і нормативних актів, правоохоронних органів, судового переслідування;

л) формування потужних можливостей щодо реалізації провідної функції тіньового зростання у вітчизняних умовах – перманентного тіньового перерозподілу власності та влади, різке обмеження легальних інвестиційних можливостей економічного режиму в країні.

Набуття тіньовим парасуспільством паралельної тіньової реальності розвинутих тіньових проявів свідчить про наявність нового тіньового технологічного базису як змісту цього процесу. Таким є становлення криміногенно-інноваційного типу тіньового зростання.

Онтологічно тіньова діяльність існує тисячі років, але вона як система у вихідний період свого розвитку не мала такого рангу небезпеки серед загроз державі та суспільству. У цей доісторичний (для «тіньової економіки») період вона розвивалася екстенсивно і мала паразитарно-компенсаційний характер (I тип тіньового зростання),

не утворювала окремих простір тіньової паралельної реальності.

Тіньова економіка I типу виникає у просторі протиріч між різними (часто функціонально близькими формами чи сферами діяльності), наприклад, між платоспроможним попитом та спроможністю виробничо-збутової, логістичної сфери його задовольняти, між зростаючими потребами суспільства та обмеженими засобами, котрі держава спрямовує та забезпечує щодо їх задоволення тощо. Розширення спектру таких протиріч, набуття ними кризової форми перетворюють їх на все більш розширений простір тіньової діяльності. Таким чином, екстенсивний тип тіньового зростання – це розширення паразитарної тіньової діяльності на основі переважно кількісного збільшення обсягу протиріч при збереженні попередніх техніко-технологічних і кваліфікаційних параметрів тіньового менеджменту. У певній мірі тіньова економіка при цьому типі зростання виконує і позитивну – компенсаторну функцію задоволення суспільних потреб у зв'язку з тим, що офіційна система не в змозі задовольнити нагальні суспільні потреби.

Принципово інший тип зростання (II тип інтенсивного тіньового зростання) – «криміногенно-інноваційний») виникає в умовах «революції менеджерів» – інтенсивного використання інформаційних потоків в інтересах їх тінізації, коли його суб'єкти активно використовують саму систему менеджменту, створюють широко розбудовану штучну систему кримінальної (криміногенної) неосфери менеджменту для здійснення тіньової діяльності – штучне розширення самого простору, сфер, форм тіньових процесів, їх методів та механізмів. Особливу потужність інтенсивному типу тіньової економіки надає його обумовленість синкретизмом (гібридизацією) бізнесу і влади, інтеграцією, синергетизмом тіньової діяльності цих важливих функціональних суспільних сфер. Таким чином, інтенсивний тип зростання потребує принципово іншого – вищого техніко-технологічного її базису, що продукується надсучасними досягненнями менеджменту, інформатики, логістики, інноваційних технологій тощо. Проявами такого типу тіньового зростання є сучасна розбудова макросистеми тіньової реальності, коли системно тінізується структура приватизаційних процесів, конвертаційних центрів, офшорних зон, енергетична залежність країни (що має у великій

мірі штучний тіньовий характер) системні банківські банкрутства, тіньові рефінансування банків, розкрадання бюджетних ресурсів, система субсидій та субвенцій, інфляційні кризи національної валюти. Тіньові структури типу Росукренерго, «віртуальна» економіка тіньових фінансових, валютних криз, вилучення гео економічної ренти засобами потоків контрабанди, утворення тіньової дельти у трансфертних цінах через формування «чорних» тіньових зон типу «Придністров'я», «Новоросії», тіньові засоби знищення українського війська, гібридна війна, що утворює величезних обсягів комплекс тіньових методів, сфер, форм тощо. Слід підкреслити, що розвиток форм інтенсивного типу зростання тіньової діяльності йде не внаслідок лише розвитку суспільних кризових протиріч, а в результаті розвитку тіньового потенціалу менеджменту, перш за все, вищих його ланок та бюрократично-корупційних вищих ланок державного управління їх тіньового, паразитарного менталітету та інтересу.

Таким чином, сучасна форма тіньової паралельної реальності є найбільш розвиненою за своїми деформаційними, тінізаційними можливостями, вітчизняною макросуспільною тіньовою формою, що має найпотужніший потенціал щодо реалізації своїх внутрішньокорпоративних цілей, спрямованих на поширення та поглиблення потуг тіньового простору, що мають високий ранг тіньової небезпеки – небезпеки надзвичайного звуження легітимної частини реалізації офіційної політики держави, подальшої руйнації, деградації інституційної системи держави, громадянського суспільства. Тіньова паралельна реальність є найвпливовішим суспільним феноменом, що, не зважаючи на високий потенціал українського суспільства в багатьох сферах суспільного життя максимально мінімізує реальні результати національного розвитку.

Необхідність широкого реформістського оновлення суспільства обумовлює виконання для цього необхідної передумови – попереднього обмеження, поступового детінізаційного оздоровлення, системи наявної тіньової інформаційної реальності. Адже, як правило, найрішучі реформістські заходи, покладені на існуючий тіньовий базис, можуть дати лише посилення (часто прискорене) подальших тінізаційних процесів. Отже, успішні суспільні реформи потребують наявності та реалізації попередньої стратегії детінізації, вивчення історичного досвіду проведення успіш-

них вітчизняних, зокрема, «козацьких» реформ [10]. Інституційно її функційні органи можуть бути створені на базі підрозділів РНБО України, що розбудовуються в країні, котрі мають між собою внутрішньосистемні зв'язки.

Висновки

Бурхливі революційні зрушення в суспільному житті поставили перед методологією науки ряд нових проблем, що зумовило переосмислення традиційних проблем, зокрема засобами теорії постмодернізму, найважливішим фактором становлення якого стала інформаційна культура. Вона обумовила перехід від базового значення виробництва речей до виробництва знаків, символів, інформації, паралельної інформаційної реальності.

Масовий розвиток інформаційних процесів в останні десятиріччя ХХ ст. перетворили інформацію з окремого фактору виробництва на найважливішу базову суспільну реальність – паралельну існуючим матеріальним. Серед полісистеми сучасних інформаційних паралельних реальностей важливе місце займає тіньова паралельна реальність – тіньове паралельне парасуспільство як масштабне системне утворення. Поєднання тіньової паралельної реальності у множині її деконпозицій і паралельної реальності офіційного простору сучасного суспільства утворюють одну із потужних гібридних моделей його розвитку.

Тіньове паралельне парасуспільство як реальність в сучасних умовах функціонально має найширшу розвинену структуру, що є двійником офіційної, активно (гібридно) перехрещеної з останньою.

Онтологічно тіньова діяльність існує тисячі років, але вона як система у вихідний період свого розвитку не мала такого рангу небезпеки серед загроз державі та суспільству. У цей доісторичний (для «тіньової економіки») період вона розвивалася екстенсивно і мала паразитарно-компенсаційний характер (I тип тіньового зростання), не утворювала окремий простір тіньової паралельної реальності.

Принципово інший тип зростання (II тип інтенсивного тіньового зростання) – «криміногенно-інноваційний» виникає в умовах «революції менеджерів» – інтенсивного використання інформаційних потоків в інтересах їх тінізації, коли його суб'єкти активно використовують саму систему менеджменту, створюють широко роз-

будовану штучну систему кримінальної (криміногенної) неосфери менеджменту для здійснення тіньової діяльності – штучне розширення самого простору, сфер, форм тіньових процесів, їх методів та механізмів.

Слід підкреслити, що розвиток форм інтенсивного типу зростання тіньової діяльності йде не внаслідок лише розвитку суспільних кризових протиріч, а в результаті розвитку тіньового потенціалу менеджменту, перш за все, вищих його ланок та бюрократично-корупційних вищих ланок державного управління їх тіньового, паразитарного менталітету та інтересу.

Необхідність широкого реформістського оновлення суспільства обумовлює виконання для цього необхідної передумови – попереднього обмеження, поступового детінізаційного оздоровлення, системи наявної тіньової інформаційної реальності. Адже, як правило, найрішучі реформістські заходи, покладені на існуючий тіньовий базис, можуть дати лише посилення (часто прискорене) подальших тінізаційних процесів. Отже, успішні суспільні реформи потребують наявності та реалізації попередньої стратегії детінізації, вивчення історичного досвіду проведення успішних вітчизняних, зокрема, «козацьких» реформ.

Список використаних джерел

1. Предборський В. А. Теорія тіньової економіки в умовах трансформаційних процесів / В. А. Предборський. – К. : Задруга, 2014. – 400 с.
2. Предборський В. А. Інформаційний аспект тінізаційних процесів / В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. Наук.-досл. ін-ту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – К., 2012. – Вип. 3. – С. 19–22.
3. Гальчинський А. Економічна наука: проблеми методологічного оновлення / А. Гальчинський // Економіка України. – 2007. – № 3. – С. 4–13.
4. Урсул А. Д. Отражение и информация / А. Д. Урсул. – М. : Мысль, 1973. – 231 с.
5. Мортіков В. До питання про поняттєвий апарат і основні проблеми економіки невизначеності / В. Мортіков // Економіка України. – 2006. – № 1. – С. 46–51.
6. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. – Харків : Фоліо, 2017. – 496 с.
7. Предборський В. А. Типи тіньового зростання і форми тіньової організації національної економіки / В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. Науково-дослідного еконо-

мічного ін-ту Мін-ва економіки України. – К., 2015. – Вип. 12. – С. 3–8.

8. Предборський В. А. Корпоратія як потужна глобальна ланка тінізації суспільства / В. А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. Державного наук.-дослід. ін-ту інформатизації та моделювання економіки Мінекономрозвитку України. – К., 2017. – № 9. – С. 9–13.

9. Турчинов А. Олигархофренія / А. Турчинов // Зеркало недели. – 2000 (5 фев.). – С. 3.

10. Предборський В. А. Козацькі реформи як репрезентант детинізаційного тренду сучасних суспільних реформ / В. А. Предборський, Ю. О. Тараненко // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. Державного наук.-дослід. ін-ту інформатизації та моделювання економіки Мінекономрозвитку України. – К., 2018. – № 2. – С. 3–10.

References

1. Predborskyi V. A. Teoriia tinovoi ekonomiky v umovakh transformatsiinykh protsesiv / V. A. Predborskyi. – K. : Zadruga, 2014. – 400 s.

2. Predborskyi V. A. Informatsiinyi aspekt tinizatsiinykh protsesiv / V. A. Predborskyi // Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini : zb. nauk. pr. Nauk.-dosl. in-tu Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. – K., 2012. – Vyp. 3. – S. 19–22.3. Halchynskyi A. Ekonomichna nauka: problemy metodolohichnoho opovlennia / A. Halchynskyi // Ekonomika Ukrainy. – 2007. – № 3. – S. 4–13.

4. Ursul A. D. Otrazhenye y unformatsyia / A. D. Ursul. – M. : Mysl, 1973. – 231 s.

5. Mortikov V. Do pytannia pro poniattievyi aparat i osnovni problemy ekonomiky nevyznachenosti / V. Mortikov // Ekonomika Ukrainy. – 2006. – № 1. – S. 46–51.

6. Svitova hibrydna viina: ukrainskyi front / Za zah. red. V. P. Horbulina. – Kharkiv : Folio, 2017. – 496 s.

7. Predborskyi V. A. Typy tinovoho zrostannia i formy tinovoi orhanizatsii natsionalnoi ekonomiky / V. A. Predborskyi // Formuvannia rynkovykh

vidnosyn v Ukraini : zb. nauk. pr. Naukovo-doslidnoho ekonomichnoho in-tu Min-va ekonomiky Ukrainy. – K., 2015. – Vyp. 12. – S. 3–8.

8. Predborskyi V. A. Korpokratiia yak potuzhna globalna lanka tinizatsii suspilstva / V. A. Predborskyi // Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini : zb. nauk. pr. Derzhavnoho nauk.-doslid. in-tu informatyzatsii ta modeliuvannia ekonomiky Minekonomrozvytku Ukrainy. – K., 2017. – № 9. – S. 9–13.

9. Turchynov A. Olyharkhofrenyia / A. Turchynov // Zerkalo nedely. – 2000 (5 fev.). – S. 3.

10. Predborskyi V. A. Kozatski reformy yak reprezentant detinizatsiinoho trendu suchasnykh suspilnykh reform / V. A. Predborskyi, Yu. O. Taranenko // Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini : zb. nauk. pr. Derzhavnoho nauk.-doslid. in-tu informatyzatsii ta modeliuvannia ekonomiky Minekonomrozvytku Ukrainy. – K., 2018. – № 2. – S. 3–10.

Дані про автора

Предборський Валентин Антонович,

професор кафедри фінансового права та фіскального адміністрування, Національна академія внутрішніх справ, д.е.н., професор
пл. Солом'янська, 1, м. Київ–ДСП, 03035, Україна
e-mail: prvika2015@gmail.com

Данные об авторе

Предборский Валентин Антонович,

професор кафедры финансового права и фискального администрирования, Национальная академия внутренних дел, д.э.н., профессор
пл. Соломенская, 1, г. Киев–ДСП, 03035, Украина
e-mail: prvika2015@gmail.com

Data about the author

Valentin Predborskiy,

professor of the Department of Financial Law and Fiscal Administration, National Academy of Internal Affairs, Doctor of Economic Sciences, Professor
1, Solomianska Square, Kyiv, 03035, Ukraine
e-mail: prvika2015@gmail.com